

Projekt ustawy o stażach: przejrzystość i przewidywalność czy nadregulacja?

Wstęp

Wraz z początkiem nowego roku, wśród wielu istotnych dla pracodawców tematów warto przypomnieć także o propozycji zmian zasad organizacji staży, oferowanych na otwartym rynku pracy dla wszystkich osób niezależnie od wieku. Cele *Projektu ustawy o stażach z dnia 18 listopada 2025 r.*¹, opublikowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej są ambitne. Projekt zakłada m.in. podniesienie jakości staży, zapewnienie jednolitego standardu oraz ochronę praw stażystów czy wyeliminowanie dotychczasowego zjawiska bezpłatnych staży i praktyk absolwenckich. Zgodnie z ww. projektem staże na otwartym rynku pracy mają odbywać się wyłącznie na podstawie umowy i za wynagrodzeniem. Proponowane rozwiązania, choć poprawią warunki dla osób wchodzących na rynek pracy, z drugiej strony stanowić będą liczne, daleko idące i szczegółowe obowiązki administracyjne oraz finansowe dla pracodawców.

Jakie stanowisko w tej sprawie wyrażają przedstawiciele organizacji pracodawców zasiadający w Radzie Dialogu Społecznego? Czy nowe standardy organizacji staży i praktyk realnie zmniejszą ich dostępność? Czy ustawa o stażach zapewni przejrzystość i przewidywalność czy stanie się nadregulacją?

Zasady organizacji staży na otwartym rynku pracy – nowy projekt ustawy

Staż to forma nauki zawodu w miejscu pracy, polegająca na aktywnym wykonywaniu powierzonych obowiązków pod nadzorem doświadczonego pracownika. Bardziej precyzyjnie pojęcie stażu można definiować, jako ograniczoną w czasie praktykę zawodową, zawierającą istotny komponent edukacyjno-szkoleniowy, podejmowaną w celu zdobycia praktycznych umiejętności i zwiększenia szans na zatrudnienie². Na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia staż definiowany jest, jako „nabywanie przez bezrobotnego wiedzy i umiejętności przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą a skiero-

¹ Numer z wykazu: UD307.

² *Zasady odbywania staży na otwartym rynku pracy po nowemu*, <https://legalis.pl/zasady-odbywania-stazy-na-otwartym-ryнку-pracy-po-nowemu/>

waną na staż osobą bezrobotną”³. W *Ocenie skutków regulacji Projektu ustawy o stażach z dnia 18 listopada 2025 r.* proponowana definicja stażu brzmi następująco: „wykonywanie zadań w celu zdobycia wiedzy, umiejętności praktycznych i doświadczenia zawodowego na podstawie umowy między stażystą a organizatorem stażu niebędące pracą wykonywaną na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę”⁴. Korzystanie ze stażu pozwala więc zdobyć wiedzę, doświadczenie zawodowe i niezbędne kompetencje, stwarzając tym samym większe szanse na uzyskanie zatrudnienia.

Jak wynika z uzasadnienia omawianego projektu ustawy, nowe przepisy dotyczą „uregulowania zasad organizacji staży oferowanych na otwartym rynku pracy w sposób zapewniający ich wysoką jakość, zgodnie z oczekiwaniami osób podejmujących staże, a także kierunkowo z projektem zalecenia UE w sprawie wzmocnionych ram jakości staży”⁵. Ustawa ma zapewnić m.in. ochronę praw stażystów, a także wyeliminować zjawisko bezpłatnych staży i zminimalizować ryzyko zastępowania stosunku pracy przez staż⁶.

Nowy *Projekt ustawy o stażach* przewiduje uchylenie ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich⁷. Regulowane w tej ustawie praktyki absolwenckie zostaną zastąpione stażami realizowanymi na podstawie omawianego projektu. Ustawa będzie miała zastosowanie do wszystkich osób niezależnie od wieku i dotyczyła będzie staży i praktyk na otwartym rynku pracy. Ponadto z zakresu przedmiotowego ustawy wyłączone będą staże i praktyki stanowiące element programu kształcenia formalnego, staże organizowane przez urzędy pracy, staże i praktyki niezbędne w celu uzyskania dostępu do zawodu regulowanego. Umowa o staż będzie umową nazwaną i określała będzie m.in.: rodzaj wykonywanych zadań czy program stażu⁸.

Główne założenia projektowanej ustawy obejmują⁹:

- świadczenie pieniężne wypłacane stażyście przez organizatora stażu. Wysokość świadczenia pieniężnego nie może być niższa niż 35% przeciętnego wynagrodzenia (w 2025 r. było to około 3062 zł brutto) i nie może przekroczyć przeciętnego wynagrodzenia;

³ <https://psz.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/podnoszenie-kwalifikacji/staze>

⁴ *Ocena skutków regulacji projektu ustawy o stażach z dnia 18 listopada 2025 r.*, <https://legislacja.gov.pl/docs//2/12404454/13171166/13171167/dokument749806.pdf>, s. 3.

⁵ *Uzasadnienie projektu ustawy o stażach z dnia 18 listopada 2025 r.*, <https://legislacja.gov.pl/docs//2/12404454/13171166/13171167/dokument749804.pdf>, s. 1.

⁶ Tamże.

⁷ *Projekt ustawy o stażach z dnia 18 listopada 2025 r.*, <https://legislacja.gov.pl/docs//2/12404454/13171166/13171167/dokument749803.pdf>, s. 21.

⁸ *Ocena skutków regulacji projektu ustawy o stażach...*, wyd. cyt., s. 1-3.

⁹ *Projekt ustawy o stażach...*, wyd. cyt.

- wprowadzenie obowiązku zapewnienia stażyście ubezpieczenia – stażyści będą podlegać ubezpieczeniom na tych samych zasadach co zleceniobiorcy;
- umowę, która może być zawarta na okres nieprzekraczający 6 miesięcy;
- określenie czasu realizacji stażu, który nie może być krótszy niż 4 godziny na dobę i przekraczać 8 godzin na dobę i przeciętnie 40 godzin w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy, w przyjętym okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 3 miesięcy;
- przysługujący stażyście: 1 dzień wolny za każde 30 dni kalendarzowych odbywania stażu – w okresie pierwszych 90 dni odbywania stażu; 2 dni wolne za każde kolejne 30 dni kalendarzowych powyżej 90 dni odbywania stażu;
- wyznaczenie „opiekuna stażu”. Staż jest realizowany pod nadzorem wyznaczonej przez organizatora stażu osoby, która odpowiada za prawidłową realizację stażu i za opiekę nad stażystą;
- zakaz zatrudniania większej liczby stażystów niż liczba zatrudnionych pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, dla osoby samozatrudnionej byłby to jeden stażysta;
- wystawienie na piśmie przez organizatora stażu zaświadczenia o odbytym stażu (nie później niż w terminie 7 dni od dnia zakończenia stażu);
- dofinansowanie ze środków Funduszu Pracy;
- umożliwienie Państwowej Inspekcji Pracy kontroli legalności staży;
- karę grzywny od 1000 zł do 30 000 zł.

Staż z urzędu pracy – istotne podobieństwo do ustawy o stażach

Państwo ma już instrument: płatny, z programem, z limitem czasu, z opiekunem i z ochroną. To staż z urzędu pracy. Zamiast rozbudować istniejące przepisy, rząd tworzy drugi, równoległy system – prawie identyczny, finansowany przez firmy w stopniu przekraczającym często ich możliwości. Z wyników badań przeprowadzonych w 2023 r. na zlecenie MRPiPS można wnioskować, że¹⁰:

- ponad 1/3 pracodawców nie zatrudni praktykanta (bowiem oferuje tylko bezpłatne praktyki);
- niespełna 20% pracodawców oferujących odpłatne praktyki w większości wypłaca wynagrodzenie poniżej 1800 zł (kwota podobna do tej z Urzędu Pracy).

¹⁰ *Uzasadnienie projektu ustawy o stażach...*, wyd. cyt., s. 2.

Zauważyć należy, że np. podczas stażu z Urzędu Pracy, którego organizatorem może być pracodawca czy przedsiębiorca niezatrudniający pracowników, stażyscie przysługuje¹¹:

- stypendium w wysokości 160% kwoty zasiłku dla bezrobotnych;
- prawo do 2 dni wolnych za każde 30 dni kalendarzowych odbywania stażu, za które przysługuje stypendium;
- zaświadczenie od starosty o odbyciu stażu, a od pracodawcy – opinia zawierająca informacje o realizowanych przez bezrobotnego zadaniach oraz nabytej wiedzy i umiejętnościach.

Ponadto, podobnie jak w projekcie ustawy o stażach, m.in.¹²:

- staż jest realizowany pod nadzorem wyznaczonej przez organizatora stażu osoby, która odpowiada za prawidłową realizację stażu i za opiekę nad osobą odbywającą staż („opiekun stażysty”);
- stażyscie przysługuje odzież i obuwie robocze lub ekwiwalent za używanie własnej odzieży i obuwia roboczego, ekwiwalent za pranie odzieży roboczej, środki ochrony indywidualnej, niezbędne środki higieny osobistej oraz profilaktyczne posiłki i napoje;
- staż może trwać do 6 miesięcy (w określonych przypadkach do 12);
- u organizatora stażu będącego pracodawcą staż mogą odbywać bezrobotni w liczbie nieprzekraczającej liczby pracowników zatrudnionych u tego organizatora w dniu składania wniosku w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy. U organizatora stażu, który nie jest pracodawcą albo w dniu składania wniosku zatrudnia pracownika lub pracowników w łącznym wymiarze nieprzekraczającym jednego etatu, staż może odbywać jeden bezrobotny;
- czas realizacji programu stażu przez bezrobotnego odbywającego staż nie może przekraczać 8 godzin na dobę i przeciętnie 40 godzin w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy, w przyjętym okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 3 miesięcy;
- organizatorowi stażu przysługuje premia finansowana ze środków Funduszu Pracy po zakończeniu stażu.

Wydaje się, że różnica pomiędzy proponowaną ustawą o stażach a stażem z Urzędu Pracy polega głównie na: dużo wyższym wynagrodzeniu dla stażysty, możliwości nałożenia ewentualnych wysokich kar na pracodawców oraz perspektywą kontroli przez Państwową Inspekcję Pracy.

¹¹ <https://psz.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/podnoszenie-kwalifikacji/staze>

¹² *Ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia*, <https://dziennikustaw.gov.pl/D2025000062001.pdf>, art. 114 – 124, art. 235.

Zdanie organizacji pracodawców dotyczące nowego projektu ustawy o stażach

Organizacje zrzeszające pracodawców formułują opinie, wśród których pojawiają się obawy związane z kosztami i nadmiernymi obowiązkami, jakie *Projekt ustawy o stażach* nałoży na firmy. Polskie Towarzystwo Gospodarcze neguje zbyt pośpieszność, zaznaczając, że „wprowadzenie ustawy wcześniej niż wejście w życie dyrektywy doprowadzi do konieczności nowelizacji prawa do staży, a każda kolejna ingerencja ustawodawcza będzie nasilała tylko tzw. inflację legislacyjną”¹³. Organizacja ta ocenia propozycję legalizacji staży na otwartym rynku pracy, jako „przeregulowaną i w znaczący sposób ograniczającą elastyczność pracodawców w tym zakresie”¹⁴. Ponadto zauważa, że „treść projektu ustawy może prowadzić do skutku odwrotnego od zamierzonego jej celu – liczba staży oferowanych na otwartym rynku pracy może drastycznie się zmniejszyć, a nawet, w niektórych miejscach na mapie naszego kraju staże przestaną już być oferowane”¹⁵. Szczególnie mowa tu o sektorze MŚP, który z powodu relatywnie wysokich obciążeń związanych z organizacją stażu zrezygnuje z jego oferowania. Tym bardziej, ustanawianie wysokich kar za wykroczenia przeciwko prawom stażysty, może dodatkowo zniechęcić pracodawców do oferowania staży w firmach z tego sektora.

Polskie Towarzystwo Gospodarcze apeluje m.in. o¹⁶:

- doprecyzowanie statusu osoby wykonującej staż, jako osoby poniżej 30. roku życia, analogicznie jak jest w uchylanej ustawie o praktykach absolwenckich;
- odstąpienie od konieczności uwzględniania w programie stażu predyspozycji psychofizycznych i zdrowotnych, wykształcenia oraz dotychczasowej wiedzy i umiejętności stażysty, co jest ingerencją w ochronę danych osobowych stażysty, w tym dane wrażliwe, jakimi są dane o stanie zdrowia;
- możliwość dofinansowania nadprogramowego zaangażowania mentora (osoby odpowiedzialnej za stażystę), np. ze środków Funduszu Pracy;
- zmniejszenie dolnej wysokości minimalnego świadczenia za staż do kwoty 20% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w roku odbywania stażu;
- wystawianie zaświadczenia po odbyciu stażu wyłącznie na wniosek stażysty, gdyż zaświadczenie o stażu nie jest tym samym, co świadectwo pracy;
- nie tworzenie fikcji, że generalną regulacją dla zatrudnienia stażysty ma być prawo cywilne.

¹³ *Stanowisko Polskiego Towarzystwa Gospodarczego wobec projektu ustawy o stażach*, 18 grudnia 2025 r., <https://iptg.pl/wp-content/uploads/2025/12/stanowisko-PTG-projekt-ustawy-o-stazach-UD-307.pdf>

¹⁴ Tamże.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Tamże.

Zdaniem Związku Rzemiosła Polskiego ograniczenia omawianego Projektu ustawy idą dalej, niż jest to konieczne dla ochrony praw stażystów, a *Ocena skutków regulacji* jest niepełna/wadliwa i powinna zostać uzupełniona o rzetelne dane źródłowe, dotyczące liczby stażystów i jej prognozy na kolejne lata¹⁷. Według ZRP projekt ten „może oznaczać naruszenie swobody działalności gospodarczej, ponieważ wprowadza liczne, daleko idące i szczegółowe obowiązki dla pracodawców”¹⁸. Co ważne regulacja ta wprowadza bardzo istotne obciążenia administracyjne dla przedsiębiorców w sposób potencjalnie niezgodny również z zasadą proporcjonalności i zasadą równości wobec prawa. Ustawa tworzy sztywny i jednolity model stażu nakładany na wszystkie podmioty prowadzące działalność gospodarczą, niezależnie od ich skali, profilu czy sektora. Co oznacza, że projekt jednakowo obciąża duże przedsiębiorstwa oraz mikro- i małe firmy, dyskryminując mikroprzedsiębiorstwa względem dużych korporacji, które posiadają odpowiednie zasoby i bez trudu mogą realizować wymagania ustawy. Jak zauważa ZRP dla mikro- i małych przedsiębiorstw wprowadzenie dodatkowych procedur i dokumentów może być nieproporcjonalnym obciążeniem.

Ograniczenia proponowanej ustawy, na które zwraca uwagę ZRP to w szczególności:

- obowiązek zawierania odpowiednio szczegółowych ogłoszeń o naborze na staż;
- nie uwzględnienie naturalnych różnic w procesach kształcenia zawodowego;
- narzucenie obowiązkowego wynagrodzenia minimalnego na stosunkowo wysokim poziomie, które ma być jednakowe dla wszystkich sektorów gospodarki;
- kontrowersyjny zakaz wymagania od kandydatów na stażystów wcześniejszego doświadczenia w danym zawodzie;
- ograniczenie elastyczności w zakresie tworzenia programu stażu;
- limit przewidujący, że osoba samozatrudniona może przyjąć maksymalnie jednego stażystę, a przedsiębiorstwo może zatrudnić stażystów jedynie w liczbie nieprzekraczającej liczby pracowników.

Zdaniem ZRP wiele mikro- i małych przedsiębiorstw, które dotychczas oferowały staże, jako formę współpracy na zasadach elastycznych, może zrezygnować z tej formy angażowania młodych osób, a rozbudowana biurokracja w praktyce obniży konkurencyjność najmniejszych polskich firm i doprowadzi m.in. do: drastycznego ograniczenia staży (mniej młodych ludzi zdobędzie pierwsze doświadczenia) oraz obniżenia szans zawodowych młodych osób (osoby z mniejszych miejscowości stracą możliwości wejścia na rynek pracy).

¹⁷ Stanowisko Związku Rzemiosła Polskiego w sprawie projektu ustawy o stażach (UD307), 29 grudnia 2025 r., <https://zrp.pl/wp-content/uploads/2026/01/Opinia-do-ustawy-o-stazach.pdf>

¹⁸ Tamże.

Także Konfederacja Lewiatan przedstawiła swoje uwagi do *Projektu ustawy o stażach*. W opinii tej organizacji pracodawców ograniczenie polegające na braku możliwości ponownego odbycia stażu u tego samego organizatora, jeżeli od dnia zakończenia poprzedniego stażu albo zatrudnienia u tego organizatora stażu lub pracodawcy nie upłynęły co najmniej 24 miesiące, może niekorzystnie wpłynąć na sytuację stażystów¹⁹. Należałoby wziąć pod uwagę wyłączenie przypadków, kiedy ponowne odbycie stażu uzasadnione jest obiektywnymi względami. Przedmiotowe ograniczenie nie wynika z zaleceń KE i stanowi nadregulację. Organizacja zauważa, że w interesie stażysty może być przedłużenie czasu trwania stażu, dlatego proponuje m.in., aby umowa mogła być zawarta na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, z wyjątkiem przypadków, w których dłuższy czas trwania jest uzasadniony określonymi, obiektywnymi względami. Rekomenduje także, aby wskazać okres wypowiedzenia wynoszący 3 dni dla stażu, który nie przekracza 2 tygodni. Ponadto Konfederacja Lewiatan postuluje o²⁰:

- dopuszczenie zawarcia umowy o staż również w formie elektronicznej;
- usunięcie konieczności uwzględnienia „predyspozycji psychofizycznych i zdrowotnych” albo dodanie przepisów precyzujących sposób ich ustalania np. możliwości skierowania na badania oraz podstawę prawną do przetwarzania danych wrażliwych;
- powiązanie świadczenia pieniężnego z wysokością minimalnego wynagrodzenia za pracę i przeliczeniem na okresy miesięczne – co będzie pociągać za sobą zmianę w zakresie definicji wynagrodzenia (wysokość świadczenia pieniężnego za każdy miesiąc stażu nie może być niższa niż 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę i nie może przekroczyć dwukrotnej wysokości minimalnego wynagrodzenia);
- dopuszczenie wystawienia zaświadczenia o odbyciu stażu w postaci papierowej lub elektronicznej (opatrywania go kwalifikowanym podpisem elektronicznym oraz wysyłania w wersji elektronicznej);
- usunięcie minimalnego dobowego wymiaru czasu pracy stażysty (minimalny, dzienny wymiar czasu pracy w postaci 4 godzin na dobę może utrudnić realizację staży przeprowadzanych „na wolnym rynku” i zdaniem Konfederacji stanowi nadregulację);
- możliwość fakultatywnego podania danych osobowych obejmujących wykształcenie i kwalifikacje zawodowe osoby ubiegającej się o staż. Bowiem często trudno będzie mówić o kwalifikacjach zawodowych w stosunku do osoby poniżej 18 roku życia.

¹⁹ *Uwagi Konfederacji Lewiatan do projektu ustawy o stażach (UD 307)*, <https://lewiatan.org/wp-content/uploads/2026/01/2025.12.30-Tabela-uwag-Konfederacji-Lewiatan-projekt-ustawy-o-stazach.docx>

²⁰ Tamże.

Podsumowanie

Przyjęcie nowych regulacji negatywnie wpłynie na decyzję szczególnie najmniejszych firm w zakresie organizacji płatnych staży. Omawiany projekt wprowadzający dodatkowe procedury może ograniczyć elastyczność pracodawców i znacznie zwiększyć koszty, co prawdopodobnie zmniejszy liczbę firm oferujących miejsca stażu. Ustawa może okazać się nadregulacją, bowiem niewiele różniła się będzie umowa o staż na wolnym rynku pracy od stażu organizowanego przez Powiatowe Urzędy Pracy. Zauważa to również Ministerstwo w *Ocenie skutków regulacji projektu ustawy o stażach z dnia 18 listopada 2025 r.*: „staże organizowane przez powiatowe urzędy pracy dla osób bezrobotnych realizowane są w oparciu o szczegółowe przepisy zapewniające już wysoką jakość staży i spełniające standardy, które wprowadzić ma ustawa o stażach”²¹. Staże na otwartym rynku pracy mogłyby być ustawowo na podobnych zasadach finansowych, co staże z Urzędu Pracy. **Wydaje się, że różnica w proponowanej ustawie o stażach polega głównie na kilkukrotnie wyższym wynagrodzeniu dla stażysty, możliwości nałożenia ewentualnych wysokich kar na pracodawców i perspektywie kontroli przez Państwową Inspekcję Pracy.** Regulacja ta nie poprawi jakości prywatnych staży – ona je wypchnie z rynku w „szarą strefę” lub do umów zleceń. Zatem projekt ustawy o stażach: nie wypełnia luki, nakłada nowy reżim na już działający rynek i niejako dubluje funkcję stażu z Urzędu Pracy.

²¹ *Ocena skutków regulacji projektu ustawy o stażach...*, wyd. cyt., s. 3.

Bibliografia

1. <https://psz.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/podnoszenie-kwalifikacji/staze>
2. *Ocena skutków regulacji projektu ustawy o stażach z dnia 18 listopada 2025 r.*, <https://legislacja.gov.pl/docs//2/12404454/13171166/13171167/dokument749806.pdf>
3. *Projekt ustawy o stażach z dnia 18 listopada 2025 r.*, <https://legislacja.gov.pl/docs//2/12404454/13171166/13171167/dokument749803.pdf>
4. *Stanowisko Polskiego Towarzystwa Gospodarczego wobec projektu ustawy o stażach, 18 grudnia 2025 r.*, <https://iptg.pl/wp-content/uploads/2025/12/stanowisko-PTG-projekt-ustawy-o-stazach-UD-307.pdf>
5. *Stanowisko Związku Rzemiosła Polskiego w sprawie projektu ustawy o stażach (UD307), 29 grudnia 2025 r.*, <https://zrp.pl/wp-content/uploads/2026/01/Opinia-do-ustawy-o-stazach.pdf>
6. *Ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia*, <https://dziennikustaw.gov.pl/D2025000062001.pdf>
7. *Uwagi Konfederacji Lewiatan do projektu ustawy o stażach (UD 307)*, <https://lewiatan.org/wp-content/uploads/2026/01/2025.12.30-Tabela-uwag-Konfederacji-Lewiatan-projekt-ustawy-o-stazach.docx>
8. *Uzasadnienie projektu ustawy o stażach z dnia 18 listopada 2025 r.*, <https://legislacja.gov.pl/docs//2/12404454/13171166/13171167/dokument749804.pdf>
9. *Zasady odbywania staży na otwartym rynku pracy po nowemu*, <https://legalis.pl/zasady-odbywania-stazy-na-otwartym-rynku-pracy-po-nowemu/>